

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למדעי החברה

המחלקה לפסיכולוגיה

עבודה סמינריונית

במסגרת הקורס

"עבודה מעשית מחקרית" (51544)

בנושא

**הבדלים בעמדות של אנשים סיסג'נדרים כלפי
נשים טרנסיות וגברים טרנסים ובנכונות למגע עמם**

מנחה: ד"ר מאיה תמיר

מגיש: אלון שחר

ספטמבר 2012

תודות

מחקר זה נערך מתוך תחושת הזדהות עמוקה עם נשים טרנסיות ועם גברים טרנסים ומתוך רצון לקדם הבנה וסובלנות כלפיהם. בתור אדם החבר בקבוצת מיעוט על רקע נטייתו המינית השונה, אני רואה בעבודה הזו צעד ראשון עבורי בכניסה לעולם הטרנסי ובדרך לעשייה המחויבת לרווחתם של מי שחיים במציאות קשה מנשוא על רקע זהותם המגדרית השונה.

אני מודה לכל מי שתרמו מזמנם והשיבו על השאלון. בנוסף, ברצוני להודות למספר אנשים שעזרו לי באופן יוצא דופן: ד"ר מאיה תמיר – על ההנחיה והליווי המתמשך בתכנון המחקר ובכתיבתו, אביחי ברלין – על העזרה בעיצוב המחקר, יוחנן ביגמן – על העזרה בניתוח הנתונים, חברי צוות המעבדה (לי אור, יובל, נועם, שיר, שני, רוני, ליאת ויאיר) - על הרעיונות והעצות לאורך שלבי המחקר השונים, לילך בן דוד – שחשפה אותי לביקורת על העיוורון שקיים בנקודת מבט סיסג'נדרית על נושאים טרנסיים, מאי פלג – שפתחה בפניי צוהר לעולמה ושיתפה בקורות חייה, ניבי נאור – שהאירה את עיניי לבעייתיות במחקר זה, נורה גרינברג – על העצות וההכוונה, פרופ' מרשה קייטס – על שלימדה אותי לשאול לא רק "האם יש הבדל", אלא גם "באילו נסיבות הוא מתרחש".

אני מודה גם לחבריי שקראו את טיוטת העבודה והעירו על שגיאות כתיב ועל ניסוחים לא ברורים: יותם פלג, יאנה קנופובה, ליאור ניילר וטל שחר. ואחרי ככלות הכל, האחריות על הכתוב בעבודה זו מוטלת כולה על כתפיי כמובן.

תודה מיוחדת שלוחה לחוקרים שאינם מכירים אותי אישית והיו נכונים לעזור מרחוק באיתור מאמרים פרי עטם: פרופ' סם וינטר (Sam Winter) פרופ' ניקולס סלייטר (Nicholas Slater) וד"ר דון מקרירי (Don McCreary).

מבוא

רוב בני האדם חווים הלימה מלאה בין מינם הביולוגי (sex, לדוגמה: נקבה וזכר), המגדר (gender, לדוגמה: אישה וגבר) שאליו שויכו בלידתם וזהותם המגדרית (gender identity), כלומר תפיסת המגדר העצמית שלהם. המונח **אנשים טרנסג'נדרים** (transgender people) מתייחס לאנשים שאינם חווים הלימה מלאה בין שלושת מרכיבי הזהות הללו. חוויה כזו של אי-הלימה עשויה לבוא לידי ביטוי מבחינה פנימית (האם האדם מזדהה עם המגדר אליו שויך בלידתו?) ועשויה להיות גם בעלת ביטוי חיצוני (האם האדם מממש זהות מגדרית שונה מהמגדר אליו שויך בלידתו בעזרת סממנים מגדריים בהופעתו בציבור?).

מונח הטרנסג'נדריות במובנו הרחב כולל מגוון התנהגויות והגדרות חברתיות. יש אנשים המממשים תחושה זו בתדירות נמוכה ומתלבשים לעתים בבגדים המשויכים מבחינה חברתית באופן בלעדי למגדר האחר (קרוס-דרסרים, cross-dressers) ויש מי שחיים באופן תמידי בזהות המגדרית המועדפת עליהם. מתוכם, ישנם מי שעוברים שינויים חיצוניים (ניתוחים כירורגיים) ופנימיים (טיפוליים הורמונליים) על מנת להתאים את גופם לנורמות של המגדר האחר ו/או לתחושתם הפנימית (טרנסקסואלים, transsexuals), וישנם מי שחיים בזהות המגדרית המועדפת עליהם מבלי לעבור כלל שינוי גופני. בעבודה זו אתייחס לאנשים שחיים באופן תמידי בזהות המגדרית המועדפת עליהם, ללא הבחנה בין מי שברצונם לעבור שינוי גופני ומי שלא. אכנה אותם בכלליות "אנשים טרנסים" ובהמשך גם באופן ספציפי על פי המגדר המועדף עליהם (לדוגמה: נשים טרנסיות, גברים טרנסים). התייחסות זו מבקשת להציב את חווית החיים הטרנסית כחווית חיים מוכרת ולגיטימית, לצד חווית החיים של רוב האנשים - חוויה של הלימה בין מינם הביולוגי והמגדר שאליו שויכו בלידתם. בתוך כך, נכנסים לשיח הכללי מונחים חדשים, לדוגמה: **אנשים סיסג'נדרים** (cisgender people), מונח המתייחס לאנשים שחשים הלימה כזו. נדמה כי מונח זה אינו מוכר ולא נמצא בשימוש רווח בקרב החברה הכללית.

שיעור האנשים הטרנסים מכלל האוכלוסיה בארה"ב נע בהערכות שונות בין רבע אחוז ועד 8 אחוזים, כתלות ברוב ההגדרה ובגמישות גבולותיה (Ettner, 1999, מצוטטת אצל Tebbe & Moradi, 2012). הקושי לאמוד במדויק את שיעור האנשים הטרנסים באוכלוסייה נובע ממספר סיבות: ראשית, אומדנים מסוימים כוללים רק אנשים שפנו לעזרה נפשית ואחרים כוללים רק אנשים שכבר עברו ניתוח לשינוי מין. לצד אלה, ישנם אומדנים הכוללים גם אנשים שלא עברו ניתוח מסוג זה. שנית, ישנם אנשים טרנסים שלא חולקים תחושה זו עם אף אחד אחר ולכן אי אפשר כלל לכלול אותם באף אומדן (Winter & Conway, 2011). שלישית, רוב האומדנים מתבססים על נתונים שנאספו על ידי נתני שירותים רפואיים וייעוציים, אשר נוטים להתמקד בטרנסקסואלים שמגיעים אליהם בתור מטופלים כחלק מתהליך שינוי מין. על כן, סביר להניח כי נתונים אלה מהווים אומדן חסר לכלל הקהילה הטרנסית (Tebbe & Moradi, 2012).

מציאות החיים של אנשים טרנסים אינה פשוטה. יחסית לאנשים סיסג'נדרים, אנשים טרנסים נמצאים בסיכון גבוה יותר לחוות אלימות במהלך חייהם וצפויים לקבל יחס פחות הולם ממערך שירותי

הבריאות והמשפט לאחר מקרי האלימות הללו (Witten & Eyler, 1999). על פי Lombardi, Wilchins, Priesing and Malouf (2001) למעלה מ-50 אחוזים מבין האנשים הטרנסים שהשיבו לשאלוניהם חוו במהלך חייהם הטרדה ו/או אלימות בצורה כלשהי. יתרה מזאת, לאנשים טרנסים צעירים סיכוי גבוה יותר לחוות אלימות מאשר מבוגרים. בני נוער שנחשפים כטרנסים, בין אם ביוזמתם או בניגוד לרצונם, צפויים לספוג קיתונות של לעג, השפלה ולעתים אף תקיפה גופנית מצד בני נוער אחרים. במישור המשפחתי, דיווחו המשיבים בין השאר על נעילה בבית ההורים ובהמשך סילוק ממנו. למעלה משליש מהמשיבים במחקר חוו אפליה כלכלית (פיטורין, הדחה מתפקיד במקום העבודה או ענישה בלתי הוגנת). בנוסף ללחצים השונים ולאלימות הכללית אליה נחשפים אנשים טרנסים בכל העולם המערבי¹, הם נאלצים להתמודד גם עם פתולוגיזציה פסיכיאטרית של חווית החיים שלהם מצד הממסד הרפואי. בשנת 1980 התווספה למהדורה השלישית של ה-DSM, ספר האבחנות הפסיכיאטריות האמריקאי, הפרעת זהות מגדרית – Gender Identity Disorder (GID) בתור הפרעה נפשית ומאז היא עדיין חלק מרשימת האבחנות². בדומה להיסטוריה של התייחסות להומוסקסואליות כהפרעה נפשית, גם ההתייחסות לטרנסג'נדריות כהפרעה נפשית מחזקת יצירת סטיגמות כלפי אנשים טרנסים (Winter et al., 2009, Lombardi, & Davis, 2006).

זהות מגדרית נתפסת על ידי רוב האנשים כמאפיין מהותי, טבעי, בלתי-ניתן לשינוי. על רקע זה ניתן להבין מדוע אנשים רבים נרתעים מהרעיון של טרנסג'נדריות, המערער על הרעיון של יציבות מגדרית. מחקרים שנערכו בעשורים האחרונים בארה"ב מראים כי התפיסה הרווחת של מגדר באוכלוסייה הכללית היא כקטגוריה בינארית (כלומר, קטגוריה עם שני ערכים אפשריים בלבד – "אשה" ו"גבר") וכי רוב האנשים מחזיקים בסטנדרטים שונים לביטויים הולמים של מגדר עבור נשים ועבור גברים. יתרה מזאת, אנשים נוטים להגיב באופן שלילי לכל חריגה מהציפיות של תפקידי מגדר נורמטיביים (Norton & Herek, 2012).

עמדות כלפי אנשים טרנסים

המושג "עמדה" הוא אחד מאבני היסוד בפסיכולוגיה חברתית. על פי Krosnick, Judd and Wittenbrink (2005), עמדה היא נטייה מוקדמת להעריך אובייקט מסוים, המובילה להתנהגויות של התקרבות והימנעות ביחס אליו. ככזאת, מדובר במבנה חבוי (latent construct) שבא לידי ביטוי באופנים שונים בהתאם להקשר המשתנה.

מדידת עמדות מהווה אתגר במחקר הפסיכולוגי ומעסיקה חוקרים רבים מזה מספר עשורים. בתוך כך, מדמים Krosnick et al. (2005) את תהליך מדידת העמדות לניסיון להתחקות אחר אותו מבנה

¹ המצב המתואר נכון להקשר תרבותי מערבי. במזרח קיימות דוגמאות רבות למדינות, אזורים וקהילות בהם הקיום הטרנסי הוא חלק בלתי נפרד מתרבות מקומית (Winter, Webster & Cheung, 2008).

² במהלך שנת 2013 אמורה להתפרסם המהדורה החמישית של ה-DSM ובה צפויה להשתנות הגדרת ה-GID לכדי Gender Dysphoria, כלומר לכדי מצב מנטלי במקום הפרעה (Hale, 2012).

חבוי, אשר בינו לבין התגובות הנמדדות מתערבים תהליכים קוגניטיביים שונים. לטענתם, הבנה של תהליכים אלו עוזרת להבחין בהבדלים בין שיטות למדידה ישירה ושיטות למדידה לא-ישירה של עמדות. אחת הטכניקות הקלאסיות למדידה ישירה של עמדות היא ה-Semantic Differential (ראו שיטה).

חוקרים משערים כי על מנת להבין את הקשיים בחייהם של אנשים טרנסים יש להבין את העמדות השליליות המופנות אליהם בחברה (Tebbe & Moradi, 2012). כך, התפתח בשנים האחרונות שיח מחקרי אודות המבנה שנקרא "דעה קדומה נגד אנשים טרנסים" או "טרנספוביה" (Nagoshi et al., 2008; King, Winter, & Webster, 2009; Tebbe & Moradi, 2012).

הניסיון המקיף הראשון ליצור מדד תקף לעמדות כלפי אנשים טרנסים נעשה בקנדה על ידי Hill and Willoughby (2005) ונקרא Genderism and Transphobia Scale (GTS). ה-GTS כולל 32 פריטים המודדים שלושה מבנים שונים: טרנספוביה (transphobia), מגדריות (genderism) ותקיפה על רקע מגדרי (gender-bashing). **טרנספוביה** היא פחד, שנאה או תחושות אחרות המתעוררות לנוכח מחשבה או מפגש עם אנשים טרנסים. **מגדריות** היא הערכה שלילית כלפי חריגה ממוסכמות חברתיות בנושאי מגדר או כלפי אי-הלימה בין מין ביולוגי וזהות מגדרית. זוהי אמונה תרבותית שמנציחה שיפוט שלילי ביחס לאנשים שאינם מציינים לציפיות החברתיות המקובלות בנוגע למגדר ומצמידה להם יחסים פתולוגיים. **תקיפה על רקע מגדרי** היא כל תקיפה או הטרדה, מילולית ופיזית כאחד, כלפי אנשים שלא נוהגים על פי הנורמות המגדריות המקובלות (Hill & Willoughby, 2005).

למרות מרכזיותו של ה-GTS בספרות המחקרית ועל אף המהימנות הפנימית הגבוהה שלו (אלפא של קרונבאך: $\alpha=.95$), בחרתי שלא להשתמש בו במחקר זה משום שרציתי לבדוק לא רק עמדות אלא גם נכונות למגע. בהינתן מגבלת משך הזמן הסביר למילוי שאלון מקוון, העדפתי ליצור גרסה מקוצרת למדידת עמדות על ידי שאלות מסוג Semantic Differential (ראו בהמשך) ולהוסיף פריטים לבדיקת הנכונות למגע (ראו שיטה).

בהמשך לעבודתם של Hill and Willoughby, הציגו Nagoshi et al. (2008) מדד נוסף לטרנספוביה בשם Transphobia Scale (TS) הנבנה על סמך מחקר שנערך בארה"ב. ה-TS מתבסס על ה-GTS, אך מתמקד בטרנספוביה בלבד, ולא במבנים האחרים שהוצגו לעיל. ה-TS מורכב מ-9 פריטים ובדוק באופן ספציפי תחושות לנוכח מפגש מדומיין עם אנשים שהתנהגותם ו/או הופעתם אינן תואמות את הנורמות המגדריות המקובלות. גם ה-TS נמצא כבעל מהימנות פנימית גבוהה ($\alpha=.82$), אולם אינו מאפשר להבחין בין עמדות כלפי נשים טרנסיות וגברים טרנסים.

קשרים בין זהות מגדרית, נטייה מינית, הומופוביה וטרנספוביה

בשני העשורים האחרונים התפתח שיח מחקרי ער סביב סוגיית הקשרים בין זהות מגדרית, נטייה מינית וטרנספוביה. במחקרים שנערכו על מדגמים שונים ברחבי העולם, נמצא כי לגברים

הטרוסקוסואלים יש עמדות שליליות יותר כלפי אנשים טרנסים מאשר לנשים הטרוסקוסואליות: בקנדה (Hill & Willoughby, 2005), בבריטניה (Tee & Hegarty, 2006), בהונג-קונג (King et al., 2009), (Winter et al., 2008) ובארה"ב (Norton & Herek, 2012, Nagoshi et al., 2008). כמו כן, נמצא כי עמדות שליליות כלפי טרנסים קשורות לתפיסה בינארית של מגדר, לשמרנות פוליטית ולהיעדר קשר אישי עם מיעוטים מיניים (Norton & Herek, 2012). בנוסף, בשנים האחרונות החל מתפתח מחקר ענף סביב שאלת הקשר בין הומופוביה וטרנספוביה והמשתנים המנבאים שלהם (Tebbe & Moradi, 2012).

לאור הממצאים שהוצגו, נראה כי הידע המחקרי אודות עמדות כלפי אנשים טרנסים הולך וגדל. יחד עם זאת, על רקע העיסוק הגובר בקשרים בין זהות מגדרית, נטייה מינית וטרנספוביה, היעדר ההבחנה בין עמדות כלפי נשים טרנסיות וגברים טרנסים בולט במיוחד. הבחנה זו חיונית לאורם של ממצאים לפיהם נשים טרנסיות חוות יחס פוגעני, מילולי ופיזי, על רקע זהותן הטרנסית מוקדם יותר ובתדירות גבוהה יותר מאשר גברים טרנסים (Grossman, D'Augelli, Salter, & Hubbard, 2005). יתרה מזאת, רוב האנשים הטרנסים שנרצחים בעולם הן למעשה נשים טרנסיות (Lombardi et al., 2001).

המחקר היחיד שבדק הבדלים בעמדות כלפי אנשים טרנסים תוך הבחנה בין נשים טרנסיות וגברים טרנסים נערך בהונג-קונג. החוקרים Winter, Webster and Cheung (2008) השתמשו ב-GTS מתורגם לשפה הסינית ומצאו כי בקרב נשים וגברים סיסג'נדרים קיימות עמדות שליליות יותר כלפי נשים טרנסיות לעומת כלפי גברים טרנסים, ללא תלות במגדר של המשיב. ההסבר שניתן על ידי החוקרים התייחס להקשר התרבותי המקומי בלבד ולא הובא הסבר מעמיק כללי.

כל המחקרים שנסקרו לעיל בדקו עמדות ותו לא, בזמן שלעתים קיימים פער בין העמדה בה מחזיק אדם והתנהגותו בפועל (Krosnick et al., 2005). אחת הדרכים להעריך כוונה התנהגותית ביחס לאובייקט מסויים היא לנסות למדוד את הנכונות למגע עמו. כל זאת בהתבסס על השערת המגע (Contact Hypothesis), לפיה מגע בין-אישי הוא אמצעי יעיל להפחתת דעות קדומות בין חברי קבוצות שונות (Allport, 1954). כך, מדידת הנכונות למגע מאפשרת לבחון את תוקף הניבוי של העמדות הנמדדות. סולם המרחק החברתי של בוגרדוס (Bogardus social distance scale), לדוגמה, מאפשר למדוד את מידת הנכונות ליצור קשר חברתי (נישואין, חברות קרובה, שכנות, עבודה משותפת וכן הלאה) עם אנשים המשתייכים לקבוצות חברתיות שונות בעזרת 60 פריטים המייצגים התייחסויות מילוליות נפוצות של אנשים כלפי זולתם (Bogardus, 1933).

המחקר היחיד עד כה שהתייחס להיכרות מוקדמת עם אנשים טרנסים ביחס לעמדות כלפיהם נערך אף הוא בהונג-קונג (King et al., 2009) ומדד זאת באמצעות שאלונים, ללא הבחנה מגדרית בקרב האנשים הטרנסים. עד כה טרם נבדק ההבדל בנכונות למגע עם נשים טרנסיות וגברים טרנסים.

שאלת המחקר

ברצוני לשאול, אם כן, שאלה מורכבת: **באילו מצבים חברתיים יהיו הבדלים בעמדות כלפי נשים טרנסיות וגברים טרנסים ובנכונות למגע עמם?** על מנת לבחון שאלה זו, ימלאו המשתתפים שאלון הכולל מטלת שיפוט, אשר מורכבת מפריטים המודדים עמדות כלפי הדמויות ומפריטים המודדים נכונות למגע עמן. על מנת לקצר את משך זמן מילוי השאלון מחד ולשמור על היכולת להבחין בין נכונות למגע במצבים שונים מאידך, נבנתה גרסה מקורית לשאלון נכונות למגע (ראו שיטה). המשתתפים יבצעו את המטלה ביחס לדמויות שונות, חלקן של אנשים טרנסים וחלקן של אנשים סיסג'נדרים. המשתתפים ישפטו דמויות בעלות תיאורים דומים, כאשר ההבדל היחידי יהיה במצבה המגדרי של הדמות (טרנסית / סיסג'נדרית). הצגת הדמויות בשאלון בצורה דומה נועדה לבודד את משתני העמדות והנכונות למגע ביחס לנשים טרנסיות וגברים טרנסים.

הפרות של נורמות מגדריות על ידי גברים נוטות לעורר תגובות שליליות יותר מאשר הפרות כאלה שמבוצעות על ידי נשים (McCreary, 1994). לפיכך, השערת המחקר היא שעמדות כלפי נשים טרנסיות יהיו שליליות יותר והנכונות למגע עמן תהיה נמוכה יותר, מאשר כלפי גברים טרנסים. כמו כן, משוער כי הנכונות למגע תהיה תלויה במידת הקרבה הנתונה.

שיטה

משתתפים

המשתתפים (151, מהם 63% נשים, גיל ממוצע: 27.79) מילאו את השאלון בהתנדבות. השאלונים הופצו באופן מקוון באמצעות רשימת התפוצה הפרטית שלי בדואר האלקטרוני. תשובות של משתתפים שמילאו את השאלון באופן חלקי לא נכללו בניתוח.

הליך

המשתתפים השתתפו בניסוי באופן מקוון באמצעות אתר השאלונים Qualtrics. בעמוד הפתיחה של השאלון הוצג המחקר בקצרה, ללא פרטים החושפים את תוכנו: צוין כי השאלון הינו חלק ממחקר לעבודה סמינריונית לתואר ראשון וכי הוא מציג 8 תיאורים של דמויות שונות. בתוך כך, הוסבר כי לאחר קריאת כל תיאור יש לענות על מספר שאלות בנוגע לכל דמות (ראו נספח 1). המשתתפים התבקשו לתת את הסכמתם להשתתף בניסוי על-ידי לחיצה על כפתור "הבא". לאחר מתן ההסכמה עברו המשתתפים למטלת השיפוט העיקרית (ראו כלים). לסיים, מילאו המשתתפים שאלון דמוגרפי.

כלים

מטלת שיפוט. במטלה זו הוצג למשתתפים מידע לגבי מספר דמויות והם התבקשו להעריך אותן לפי מספר מדדים. לכל משתתף הוצגו 8 דמויות, 4 של נשים ו-4 של גברים. כל דמות הוצגה באמצעות תמונת פנים ותיאור מילולי (ראו נספח 2). התמונות נבחרו מתוך מאגר תמונות הפנים KDEP (Lundqvist, Flykt, & Ohman, 1998) כתמונות המביעות שמחה (חיך הכולל שיניים) והוצגו בגודל 200*300 פיקסלים. התיאורים המילוליים התמקדו בסיפור האישי של הדמות, בו היא חושפת בפני אנשים אחרים התמודדות משמעותית בחייה הקשורה בפרט בעברה. כמו כן, כללו תיאורי הדמויות פרטים אישיים טיפוסיים מחיי היומיום של סטודנטים בישראל. השמות היו שמות עבריים נפוצים, הגילאים נעו בטווח של 23-31 ומקום המגורים צוין לרוב בתור ירושלים. רוב הדמויות הוצגו במפורש כתלמידים במוסדות להשכלה גבוהה ועובדים למחייתם. פרטים אלה נכללו בתיאור כדי להקל על המשתתפים להזדהות עם הדמויות. לכל תיאור מילולי היו שתי גרסאות, הנבדלות זו מזו רק במשפט אחד, המתייחס לתוכן ההתמודדות המשמעותית ומזהה את מצבה המגדרי של הדמות (טרנסית / סיסג'נדרית). ההצמדה בין התמונות והתיאורים נעשתה באופן אקראי.

מערך הניסוי כלל בסך הכל 16 דמויות עם סיפורים שונים, מהן 8 נשים ו-8 גברים, אשר חולקו לשני תנאי ניסוי. כל משתתף הוקצה באקראי לתנאי ניסוי שונה, בו הוצגו לו 8 דמויות שונות, מהן 4 נשים ו-4 גברים, כך ש-2 מהדמויות בכל מגדר הן טרנסיות ו-2 סיסג'נדריות. כך, כל תמונה הופיעה עבור חלק מהמשתתפים עם תיאור בו הוזכר מפורשות מצבם המגדרי בתור אנשים טרנסים, ועבור חלק אחר מן המשתתפים עם תיאור שלא כלל התייחסות למצבם המגדרי.

לאחר הצגת כל דמות, התבקשו המשתתפים לדרג את מידת ההסכמה שלהם עם 11 פריטים המתייחסים לדמות בסולם של 1-7, כך ש-1 מייצג אי-הסכמה מוחלטת עם הפריט ("כלל לא") ו-7 מייצג הסכמה מלאה איתו ("במידה רבה מאוד"). קבוצת הפריטים הראשונה הורכבה מחמישה פריטים המבוססים על שאלון מסוג Semantic Differential (Osgood, Suci, & Tannenbaum, 1957), המהווה מדד סטנדרטי למדידת עמדות מפורשות. פריטים אלו נועדו למדוד **עמדות כלפי הדמות**. הפריטים נוסחו באופן הבא: "אדם זה הוא אדם _____", "עם הערכים 'טוב', 'חכם', 'נעים', 'ראוי להערכה'", "מהווה נטל על החברה". נמצא כי מדד המהימנות של פריטים אלה (אלפא של קרונבאך) הוא 0.82.

קבוצת הפריטים השנייה מורכבת משש שאלות הבוחנות **נכונות למגע עם הדמות**. לדוגמה, "באיזו מידה היית מוכנה להעביר עם אדם זה פרזטנציה בקורס?" או למשל "באיזו מידה היה מפריע לך להמתין לצד אדם זה בתור לבדיקה רפואית?". נמצא כי מדד המהימנות של פריטים אלה (אלפא של קרונבאך) הוא 0.714.

שאלון דמוגרפי. השאלון כלל 18 שאלות, המתייחסות לגיל, מגדר, נטייה מינית, היכרות אישית עם אנשים טרנסים, שפת אם, ארץ לידה, מקום מגורים, השכלה, דת, מצב אישי (זוגיות, הורות) ועיסוק (ראונספח 3).

תוצאות

השערת המחקר היתה כי עמדות כלפי נשים טרנסיות יהיו שליליות יותר מאשר עמדות כלפי גברים טרנסים. כמו כן, שערתי כי הנכונות למגע עמן תהיה נמוכה יותר מאשר נכונות למגע עם דברים טרנסים. ניתוח התוצאות נעשה בנפרד עבור הפריטים שבדקים הערכה כלפי הדמויות (פריטים 1-5) ועבור פריטים שבדקים נכונות למגע עמן (פריטים 6-11), מתוך הבנה שמדובר במבנים שונים במהותם. עקב תקלה טכנית, שתי שאלות מתוך השאלון הדמוגרפי לא נכללו בשאלון שמילאו 13 מהנבדקים (השאלות הן: "איך את/ה מגדיר/ה את נטייתך המינית?", "האם את/ה מכיר/ה באופן אישי טרנסג'נדרים?").

הערכה

ראשית, ערכתי מבחן t למדגמים מזווגים על מנת לבחון את עמדות המשתתפים כלפי אנשים בעלי מגוון זהויות מגדריות (נשים / גברים) ומצבים מגדריים (אנשים טרנסים / סיסג'נדרים). מיצוע של הפריטים מעבר לכל הדמויות הראה הבדלים מובהקים עבור מגדר ומצב מגדרי בקרב דמויות של נשים וגברים בנפרד, כמו גם בקרב דמויות טרנסיות וסיסג'נדריות בנפרד. דמויות של גברים טרנסים קיבלו הערכות גבוהות יותר מאשר דמויות של גברים סיסג'נדרים ($t(157) = 2.55, p = 0.012$). בנוסף, דמויות טרנסיות קיבלו הערכות גבוהות יותר מאשר דמויות סיסג'נדריות ($t(160) = 4.15, p < 0.001$). יתר על כן, דמויות של נשים טרנסיות קיבלו הערכות גבוהות יותר מאשר דמויות של גברים טרנסים ($t(159) = 2.15, p = 0.033$).

שנית, ערכתי מבחן t בין-נבדקי על מנת לבדוק האם היתה לדמות המוצגת היתה השפעה. גם כאן, במיצוע של הדמויות השונות מעבר לכלל הפריטים נמצאו הבדלים מובהקים עבור מצב מגדרי, כך שדמויות טרנסיות זכו להערכה חיובית יותר מאשר דמויות סיסג'נדריות ($t(163) = -2.136, p = 0.034$).

שלישית, כדי לבחון אם יש הבדל בין מאפיינים של הדמויות, ערכתי ניתוח שונות דו-גורמי של מדידות חוזרות עם שתי רמות לגורם זהות מגדרית ושתי רמות לגורם מצב מגדרי. אפקטים מובהקים נמצאו הן לזהות המגדרית ($F(1,156) = 8.85, p = 0.003$) והן למצב המגדרי ($F(1,156) = 13.70, p < 0.001$), אך לא לאינטראקציה ביניהם, כך שנמצאו עמדות חיוביות יותר כלפי נשים מאשר כלפי גברים, וכלפי אנשים טרנסים מאשר כלפי אנשים סיסג'נדרים. ממצאים אלו סותרים את ההשערה המוקדמת שלי.

נכונות למגע

על מנת לבחון את הנכונות למגע של המשתתפים עם אנשים בעלי זהויות מגדריות שונות (נשים / גברים) ובעלי מצבים מגדריים שונים (טרנסג'נדרים / סיסג'נדרים) ערכתי מבחן t למדגמים מזווגים. מיצוע של הפריטים מעבר לכל הדמויות העלה הבדלים מובהקים עבור מגדר ומצב מגדרי בקרב דמויות של נשים וגברים, כמו גם בקרב דמויות טרנסיות וסיסג'נדריות. דמויות טרנסיות קיבלו הערכה גבוהה יותר מאשר דמויות סיסג'נדריות ($t(160) = 2.68, p = 0.008$), דמויות של נשים סיסג'נדריות קיבלו הערכות גבוהות יותר מאשר דמויות של גברים סיסג'נדרים ($t(160) = 2.07, p = 0.04$) ודמויות

של נשים טרנסיות קיבלו הערכות גבוהות יותר מאשר דמויות של גברים טרנסים ($t(159) = 1.92, p = 0.057$).

על מנת לבדוק האם משהו בסיפור הספציפי של הדמות גרם להבדל בנכונות למגע ערכתי מבחן t בין-נבדקי. מיצוע של הדמויות השונות מעבר לכל הפריטים העלה הבדלים מובהקים עבור מצב מגדרי, כך שנמצאה נכונות למגע גבוהה יותר עם דמויות טרנסיות מאשר עם דמויות סיסג'נדריות ($t(163) = -2.136, p = 0.034$).

לבסוף, ערכתי ניתוח שונות דו-גורמי של מדידות חוזרות עם שתי רמות לגורם זהות מגדרית ושתי רמות לגורם מצב מגדרי. אפקט מובהק נמצא אך ורק עבור מצב המגדרי ($F(1,156) = 4.67, p = 0.032$). כלומר נמצאה נכונות גבוהה יותר למגע עם נשים טרנסיות מאשר עם נשים סיסג'נדריות וכלפי גברים טרנסים מאשר גברים סיסג'נדרים. גם במקרה זה, הממצאים סותרים לחלוטין את השערת המוקדמת.

דיון

מטרתו העיקרית של מחקר זה היתה לבחון הבדלים בעמדות כלפי אנשים טרנסים ובנכונות למגע עם כתלות בזהות המגדרית הנוכחית שלהם. נשים טרנסיות וגברים טרנסים מקוטלגים אמנם יחד בתור "אנשים טרנסים", אולם למעשה הם מתמודדים עם דעות קדומות ואפליה בתדירות ובעוצמה שונים (Grossman et al., 2005, Lombardi et al., 2001). על סמך מחקר קודם שמדד עמדות כלפי אנשים טרנסים תוך הבחנה מגדרית (Winter et al., 2008) שערתי כי נשים טרנסיות יזכו ליחס שלילי יותר הן מבחינת עמדות והן מבחינת נכונות למגע. נכונות למגע מאפשרת, במובן מסוים, להבין טוב יותר את מציאות חייהם של אנשים טרנסים (Norton & Herek, 2012). ההשערה נבדקה באמצעות שאלון שהופץ בדואר אלקטרוני ומולא על ידי המשתתפים באופן מקוון.

הממצאים לגבי עמדות מראים כי המשתתפים במחקר מחזיקים בעמדות חיוביות יותר כלפי אנשים טרנסים מאשר כלפי סיסג'נדרים בכלל, ובפרט כלפי נשים טרנסיות מאשר גברים טרנסים. מניתוח הנתונים לגבי נכונות למגע עולה כי קיימת נכונות גבוהה יותר למגע עם נשים טרנסיות מאשר עם נשים סיסג'נדריות וכן עם גברים טרנסים מאשר עם גברים סיסג'נדרים. בנוסף, תכנתי לבדוק הבדלים בנכונות למגע עם נשים טרנסיות וגברים טרנסים כתלות במידת הקרבה, אך בדיקה זו לא התאפשרה הואיל וכל הפריטים שבדקו נכונות למגע הניבו תוצאות דומות ולא נמצאו הבדלים ביניהם.

ממצאים אלו סותרים את השערתי המוקדמת. ההסבר העיקרי לכך, להערכתי, טמון בעובדה שהשאלון הופץ באמצעות רשימת התפוצה הפרטית שלי בדואר האלקטרוני ולפיכך סביר להניח כי רוב המשתתפים במחקר היו אנשים שמכירים אותי באופן אישי ומכריהם שלהם – לרוב אנשים פעילים חברתית ובעלי מודעות גבוהה לנושאים מגדריים. כך נוצר אפקט של כדור שלג במדגם ונראה כי המדגם מהווה מדגם נוחות (convenience sample). על כן, ברצוני לטעון כי לא מדובר במדגם מייצג לכלל האוכלוסיה. על אף שהממצאים אינם עולים בקנה אחד עם ההשערות, חשיבות המחקר נעוצה בכך שהוא בודק לראשונה הבדלים בנכונות למגע עם נשים טרנסיות וגברים טרנסים באופן ניסויי ולא רק במדידת עמדות, כלומר מאפשר לספק הסבר סיבתי ולא רק מתאמי.

למחקר זה מספר מגבלות נוספות. ראשית, בהסתמך על תיאוריית רמת ההבניה (CLT) של Trope & Liberman (2010), ניסיתי לצמצם את המרחק הפסיכולוגי (psychological distance) בין המשתתפים והדמויות בשאלון, וזאת באמצעות שימוש בתיאורים בעלי מאפיינים ביוגרפיים קרובים לפלח האוכלוסיה שצפיתי שיענה על השאלון על פי פרמטרים שונים: החל בשם, גיל ומקום מגורים, עבור לתעסוקה סטודנטאילית טיפוסית וכלה בעיסוק בסוגיות של אמון וזוגיות. כך, הסיפורים כללו רק דמויות בגילאי 23-31, כולן עובדות, שעסוקות בלימודים אקדמיים. יש יסוד סביר להניח שזהו לא מדגם מייצג של אנשים טרנסים. שנית, ההבחנה בין דמויות מבחינת מצבן המגדרי היתה טקסטואלית בלבד. בתוך כך, דמויות טרנסיות זוהו ככאלה באופן מפורש, בעוד עבור דמויות סיסג'נדריות לא היתה התייחסות למצבן המגדרי, וזאת על מנת להמנע מחשיפה של מטרת המחקר. אילוץ זה חושף מוסכמה חברתית לפיה על מנת לסמן זהות טרנסית יש לציין זאת ואילו היעדר סימון, משמעו זהות סיסג'נדרית. מצב זה מביא לידי ביטוי במלוא העוצמה את קיומה של "חזקת

הסיסג'נדריות", דהיינו הנחת הבסיס לפיה אדם הוא סיסג'נדר כל עוד לא צוין אחרת. הנחת בסיס זו, היות שהיא משפיעה באופן כה משמעותי על עיצוב הכלים במחקר, ראויה להתייחסות ולבחינה רעיונית מעמיקה. שלישית, מרבית הדמויות הטרנסיות שהוצגו בשאלון היו למעשה אנשים טרנסקסואלים לאחר ניתוח לשינוי מין. ייצוג מצומצם זה מפחית את יכולת ההכללה של ממצאי המחקר על כלל אוכלוסיית האנשים הטרנסים. רביעית, התמונות בהן השתמשתי לקוחות ממאגר תמונות פנים סטנדרטי בו ישנה הלימה בין המראה האופייני למגדר ובין הזהות המגדרית של הדמות. יש להתייחס לעובדה זו על רקע ממצאים לפיהם אנשים טרנסים, שמאפייני הפנים שלהם אינם נמצאים בהלימה עם המגדר המועדף עליהם, זוכים להערכה נמוכה יותר בהערכה של אטרקטיביות ואף מקושרים אסוציאטיבית למאפייני המגדר האחר (Gerhardstein & Anderson, 2010). מבחינה מחקרית מדובר אמנם ביתרון, הואיל ותמונות אלו מחזקות את התוקף הפנימי של ממצאי המחקר. יחד עם זאת, אין להתעלם מהמציאות ונגזרותיה - אנשים טרנסים מתמודדים עם אתגר לא פשוט בהופעתם החיצונית. מחקרים עתידיים יוכלו לתת את הדעת על השאלה מה היו הממצאים לו התמונות בהן נעשה שימוש היו פחות סטריליות ויותר מייצגות.

מחקרים עתידיים יצטרכו להתמודד גם עם יתר המגבלות שהובאו לעיל באופנים שונים ולפתח דרכים חדשות לטיפול בנושא הטרנסי. בראש ובראשונה, כפי שהציעו Norton & Herek (2012), בהינתן ריבוי הזהויות ואופני הביטוי המגדריים הכלולים תחת המושג "אנשים טרנסים", כדאי לבדוק כיצד מבינים אנשים את המושג, האם ובאיזה אופן משתנות המשמעויות המוצמדות לו בהתאם לסיטואציה וכן הלאה. בתוך כך, נדמה כי ניתן לשפר את יכולת ההכללה של המחקר באמצעות הבחנה ברורה בין אנשים טרנסים שונים, שתאפשר התייחסות מובחנת לפי פרמטרים רלוונטיים, כגון הכוונה לעבור ניתוח לשינוי מין והמידה בה אפשרות זו נשקלת. כמו כן, כדאי להשקיע משאבים על מנת לדגום את האוכלוסייה באופן אקראי ככל שניתן ולא לסמוך על מחקר נוחות. יתר על כן, בחינה מעמיקה של אופי היכרות המוקדמת עם אנשים טרנסים עשויה להניב תובנות מעניינות, כדוגמת טיב היכרות, משכה ומידת הקרבה שהושגה בה.

כך, מחקר עתידי שממצאיו יתאמו את כיוון ההשערה שהוצעה, יאפשר לבחון עמדות ונכונות למגע על פי פילוח דמוגרפי-סוציולוגי ולהעמיד במבחן את השערותיה של Worthen (2012) בדבר עמדות שונות של אנשים בעלי נטיות מיניות שונות (לסביות, ביסקסואליות/ים, הומואים) כלפי אנשים טרנסים. זאת ועוד, דירוג הפריטים השונים שבוחנים נכונות למגע על פי מידת קרבה עשוי לאפשר ניתוח של הממצאים באמצעות תיאורית רמת ההבניה (CLT) ומושגים של מרחק פסיכולוגי. לבסוף, נדמה כי מחקר משמעותי יהיה כזה שיבדוק השפעה של מפגש פנים מול פנים עם אנשים טרנסים, מעבר לדיווחים קיימים בדבר רשמים אישיים של מי שלקחו חלק במפגש כזה (Rye, Elmslie & Chalmers, 2007).

המחקר הנוכחי הינו הראשון מסוגו שבוחן נכונות למגע של אנשים סיסג'נדרים עם אנשים טרנסים תוך הבחנה בין נשים טרנסיות וגברים טרנסים. הממצאים לא תאמו את השערת המחקר, אולם עזרו להבין חלק ממגבלות המחקר. הצעתי כיוונים אפשריים למחקר עתידי וכולי תקווה כי המחקר סביב נושאים טרנסיים ימשיך להיות מוכוון לתובנות שייצרו כלים לשינוי חברתי, ולא לבירור תיאורטי גרידא.

רשימת הפניות

- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, MA: Addison-Wesley.
- Bogardus, E. S. (1933). *A Social Distance Scale*. Retrieved from *Mead Project 2.0 Website*:
http://www.brocku.ca/MeadProject/Bogardus/Bogardus_1933.html
- Gerhardstein, K. R., & Anderson, V. N. (2010). There's more than meets the eye: Facial appearance and evaluations of transsexual people. *Sex Roles*, 62, 361-373.
- Grossman, A. H., D'Augelli, A. R., Salter, N. P., & Hubbard, S. M. (2005). Comparing gender expression, gender nonconformity, and parents' responses of female-to-male and male-to-female transgender youth: Implications for counseling. *Journal of LGBT Issues in Counseling*, 1(1), 41-59. doi: 10.1300/J462v01n01_04.
- Hale, M. (2012, August 14). APA considers eliminating gender identity disorder, replace with 'gender dysphoria'. *LifeSiteNews*. Retrieved from
<http://www.lifesitenews.com/news/apa-to-eliminate-gender-identity-disorder-replace-with-gender-dysphoria/>
- Hill, D. B., & Willoughby, B. L. B. (2005). The development and validation of the Genderism and Transphobia Scale. *Sex Roles*, 53, 531-544. doi: 10.1007/s11199-005-7140-x.
- King, M. E., Winter, S., & Webster, B. (2009). Contact reduces transprejudice: A study on attitudes towards transgenderism and transgender civil rights in Hong Kong. *International Journal of Sexual Health*, 21, 17-34.
- Krosnick, J. A., Judd, C. M., & Wittenbrink, B. (2005). The Measurement of Attitudes. In D. Albarracín, B. T. Johnson, & M. P. Zanna (Eds.), *The handbook of attitudes* (pp. 21-76). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Lombardi, E. L., & Davis, S. M. (2006). Transgender health issues. In: D.F. Morrow & L. Messinger (Eds.), *Sexual orientation and gender expression in social work practice: Working with gay, lesbian, bisexual, and transgender people* (pp. 343-363). New York: Columbia University Press.
- Lombardi, E. L., Wilchins, R. A., Priesing, D., & Malouf, D. (2001). Gender violence: Transgender experiences with violence and discrimination. *Journal of Homosexuality*, 42(1), 89-101.
- Lundqvist, D., Flykt, A., & Öhman, A. (1998). The Karolinska Directed Emotional Faces - KDEF, CD ROM from Department of Clinical Neuroscience, Psychology section, Karolinska Institutet, ISBN [91-630-7164-9](https://doi.org/10.1007/978-91-630-7164-9).
- McCreary, D. R. (1994). The male role and avoiding femininity. *Sex Roles*, 31(9-10), 517-531.

doi: 10.1007/BF01544277.

- Nagoshi, J., Adams, K., Terrell, H., Hill, E., Brzuzy, S., & Nagoshi, C. (2008). Gender differences in correlates of homophobia and transphobia. *Sex Roles, 59*, 521-531. doi: 10.1007/s11199-008-9458-7.
- Norton, A. T., & Herek, G. M. (2012). Heterosexuals' attitudes toward transgender people: Findings from a national probability sample of U.S. adults. *Sex Roles*, online first. doi: 10.1007/s11199-011-0110-6
- Osgood, C. E., Suci, G. J., & Tannenbaum, P. H. (1957). *The measurement of meaning*. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Rye, B.J., Elmslie, P. & Chalmers, Amanda (2007). Meeting a transsexual person: Experience within a classroom setting. *Canadian On-Line Journal of Queer Studies in Education, 3* (1). Retrieved from <http://jqstudies.library.utoronto.ca/index.php/jqstudies/article/view/3269/1445>
- Tebbe, E. N., & Moradi, B. (2012). Anti-transgender prejudice: A structural equation model of associated constructs. *Journal of Counseling Psychology, 59*(2), 251-261. doi:10.1037/a0026990
- Tee, N., & Hegarty, P. (2006). Predicting opposition to the civil rights of trans persons in the United Kingdom. *Journal of Community and Applied Social Psychology, 16*, 70-80.
- Trope, Y., & Liberman, N. (2010). Construal-level theory of psychological distance. *Psychological Review, 117*(2), 440-463.
- Winter, S., Chalungsooth, P., Teh, Y. K., Rojanalert, N., Maneerat, K., W., Wong, W. Y., ... & Macapagal, R. A. (2009). Transpeople, transprejudice and pathologization: A seven-country factor analytic study. *International Journal of Sexual Health, 21*, 96-118.
- Winter, S. & Conway L. (2011). *How many trans* people are there? A 2011 update incorporating new data*. Retrieved from *Transgender Asia Website*: <http://web.hku.hk/~sjwinter/TransgenderASIA/paper-how-many-trans-people-are-there.htm>
- Winter, S., Webster, B., & Cheung, P. K. E. (2008). Measuring Hong Kong undergraduate students' attitudes towards transpeople. *Sex Roles, 59*, 670-683.
- Witten, T. M., & Eyler, A. E. (1999). Hate crimes and violence against the transgendered. *Peace Review, 11*(3), 461-468.
- Worthen, M. G. F. (2012). An argument for separate analysis of attitudes toward lesbian, gay, bisexual men, bisexual women, MtF and FtM transgender individuals. *Sex Roles*, online first. doi: 10.1007/s11199-012-0155-1

נספח 1 – השאלון

עמוד הפתיחה:

שלום רב!

השאלון שלפניך נערך במסגרת מחקר לעבודה סמינריונית לתואר ראשון במחלקה לפסיכולוגיה באוניברסיטה העברית.

השאלון מציג 8 תיאורים של דמויות שונות. לאחר קריאת כל תיאור תתבקשו לענות על מספר שאלות בנוגע לכל דמות. אין אפשרות לחזור לעמודים קודמים במהלך מילוי השאלון.

מילוי השאלון אורך כ-10 דקות.

במידה וההשתתפות גורמת לך אי נוחות, ניתן להפסיק למלא את השאלון בכל שלב שהוא.

תודה רבה על נכונותך להשתתף במחקר זה!

פריטים במטלת השיפוט:

לפניך מספר פריטים המתארים את הדמות ושאלות בנוגע אליה. אנא דרג/י בסולם של 1-7 את מידת ההסכמה שלך עם הפריט או עם השאלה.

פריטים 1-5

במידה רבה מאוד	7	6	5	4	3	2	1 כלל לא	
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אדם זה הוא אדם טוב
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אדם זה מהווה נטל על החברה
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אדם זה הוא אדם חכם
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אדם זה ראוי להערכה
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אדם זה הוא אדם נעים

פריטים 6-11

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	באיזו מידה היית מוכנה לעזור לאדם זה, אם היית חאה שהוא מתקשה למצוא את דרכו בקמפוס?
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	באיזו מידה היית מוכנה לארח אדם זה לאחת ערב בביתך?
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	באיזו מידה היית מוכנה להעביר עם אדם זה פרזנטציה בקורס?
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	באיזו מידה היית מוכנה לגור בשותפות עם אדם זה?
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	בהנחה שיש לכם מכרים משותפים וקישור ביניכם, באיזו מידה היית מוכנה לתפוס טרמפ עם אדם זה ברכב שלו?
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	באיזו מידה היה מפריע לך להמתן לצד אדם זה בתור לבדיקה רפואית?

נספח 2 - הדמויות

דמויות של נשים סיסג'נדריות

1.

שלומית, בת 23, גרה בירושלים כבר שלוש שנים ועובדת כמלצרית כדי לשלם את שכר הדירה. שלשום היא סיפרה לאוהד, הבחור שאיתו היא יוצאת בחודשיים האחרונים שהיא בהריון ממנו. אוהד התעצבן ואמר לה שלא תתקשר אליו יותר לעולם. כשהיא הגיעה למשמרת אתמול, היא סיפרה את זה למלצר שעבד איתו. הוא נתן לה חיבוק תומך שחיזק אותה מאוד.

2.

תמר, בת 25, ממונת את הלימודים באמצעות עבודה כברמנית. לפני יומיים היא כתבה בסטטוס בפייסבוק שהיא מזדהה עם הזמרת אתי אנקרי שחזרה בתשובה, ויכולה להבין את התהליך שהיא עברה. אחד החברים מהעבודה שאל אותה אם גם היא "מתחזקת" והיא ענתה בפשטות: "כן". בתגובה הוא רשם: "טפו" ומאז היא בדיכאון.

3.

רעות, בת 30, דוקטורנטית לכלכלה ועובדת בבנק ישראל. בחייה הפרטיים היא מתלבטת איך למסד את הקשר עם מוטי, בן-זוגה בשנים האחרונות. מוטי לא מבין למה כולם מתפלאים שלא מזיז לו שהיא טבעונית. היא מרגישה שיש לה מזל שמוטי תומך בה כל כך ונכון לעזור בדברים שחשובים לה. בשנה שעברה הוא אפילו עזר לה לארגן הפגנה למען זכויות בע"ח שהיתה בירושלים.

.4

נועה, בת 24, מתכוונת להתחיל ללמוד בשנה הבאה בתכנית "אמירים-רוח" ובחוג למחשבת ישראל באוני' העברית. בינתיים היא מעבירה סדנאות לבני נוער בנושא זהות יהודית בארגון "גשר".
באחת הסדנאות שהעבירה לאחרונה, סיפרה למשתתפים שהיא נולדה ברומניה והוריה נטשו אותה, על הרגע בו גילתה זאת ועל הקשיים שליוו אותה לאחר מכן. היא הופתעה לטובה מתגובות המשתתפים, אבל דווקא מהמורה שליווה את הכיתה - היא הרגישה יחס קר.

דמויות של נשים טרנסיות

.1

שלומית, בת 23, גרה בירושלים כבר שלוש שנים ועובדת כמלצרית כדי לשלם את שכר הדירה.
שלשום היא סיפרה לאוהד, הבחור שאיתו היא יוצאת בחודשיים האחרונים, שהיא נולדה וגדלה כבן בשם שלומי, אבל היום מרגישה שהיא אישה וכך היא רוצה להמשיך לחיות. אוהד התעצבן ואמר לה שלא תתקשר אליו יותר לעולם. כשהיא הגיעה למשמרת אתמול, היא סיפרה את זה למלצר שעבד איתו. הוא נתן לה חיבוק תומך שחיזק אותה מאוד.

.2

תמר, בת 25, מממנת את הלימודים באמצעות עבודה כברמנית. לפני יומיים היא כתבה בסטטוס בפייסבוק שהיא מזדהה עם דנה אינטרנשיונל ויכולה להבין את התהליך שהיא עברה. אחד החברים מהעבודה שאל אותה אם גם היא עברה ניתוח לשינוי מין והיא ענתה בפשטות: "כן". בתגובה הוא רשם: "טפו" ומאז היא בדיכאון.

3.

רעות, בת 30, דוקטורנטית לכלכלה ועובדת בבנק ישראל. בחייה הפרטיים היא מתלבטת איך למסד את הקשר עם מוטי, בן-זוגה בשנים האחרונות. מוטי לא מבין למה כולם מתפלאים שלא מזיד לו שהיא טרנסג'נדרית - היא נולדה וגדלה כבן זכר, בגיל 25 עברה ניתוח לשינוי מין וכיום היא חיה כאישה. היא מרגישה שיש לה מזל שמוטי תומך בה כל כך ונכון לעזור בדברים שחשובים לה. בשנה שעברה הוא אפילו עזר בארגון מצעד הגאווה בירושלים.

4.

נועה, בת 24, מתכוונת להתחיל ללמוד בשנה הבאה בתכנית "אמירים-רוח" ובחוג למחשבת ישראל באוני' העברית. בינתיים היא מעבירה סדנאות לבני נוער בנושא זהות יהודית בארגון "גשר". באחת הסדנאות שהעבירה לאחרונה, סיפרה למשתתפים שנולדה כבן זכר וכך גם גדלה, על תהליך שינוי המין שהשלימה לאחרונה ועל הקשיים שליוו את התהליך. היא הופתעה לטובה מתגובות המשתתפים, אבל דווקא מהמורה שליווה את הכיתה - היא הרגישה יחס קר.

דמויות של גברים טרנסים

1.

ליאור, בן 27, סטודנט שנה ג' בחוג לכלכלה, התחיל לעבוד השבוע במשרת סטודנט באגף התקציבים במשרד האוצר. לפני שנתיים הוא עשה ניתוח לשינוי מין (מנקבה לזכר), אבל הוא לא נהג לדבר על זה וחושש מהתגובות של הסביבה. לאמא שלו היה קשה עם זה, ורק לאחרונה היא התחילה להתעניין ולהביע סובלנות כלפיו - ועכשיו הוא מרגיש מחוזק ומעודד מההתפתחות הזאת.

.2

עידן, בן 29, אחראי משמרת במוקד הטלפוני של מחלקת ארנונה בעיריית ירושלים. כשגדל כבת (קראו לו אז עדי), תמיד הרגיש "כלוא בגוף של אישה"; ובגיל 25 עבר ניתוח לשינוי מין באיטליה. רוני, בת הזוג שלו כיום, יודעת שאם ירצו להביא ילד לעולם הם יצטרכו תרומת זרע.

.3

ניר, בן 25, סטודנט שנה ב' למשפטים וחשבונאות. הוא עובד כרגע כמאבטח בבית מלון ושוקל אם לקבל את הצעת העבודה שהגיעה אליו - לעבוד כעוזר במשרד רואי-חשבון. הוא חושש שהבוס החדש שם יפטר אותו ברגע שישמע על תוכניתו של ניר לעבור ניתוח לשינוי מין (מזכר לנקבה) ובכך לממש את רצונו לחיות כאשה.

.4

אלכס, בן 31, עובד כיועץ משפטי בעמותת "יד שרה". הוא מתאמן כבר 8 חודשים לריצת המרתון הראשונה בחייו. לפני שנתיים הוא עבר ניתוח לשינוי מין (מנקבה לזכר) ועכשיו הוא מתלבט אם להרשם לתחרות בתור "גבר" או "אשה" - אף על פי שבתעודת הזהות שלו כבר רשום "מין: זכר". הוא עדיין לא סיפר לחברים בעבודה על השינוי שעבר וחושש שעכשיו זה יעבור מפה לאוזן בין האנשים ואולי יביא לפיטוריו.

דמויות של גברים סיסג'נדרים

.1

ליאור, בן 27, סטודנט שנה ג' בחוג לכלכלה, התחיל לעבוד השבוע במשרת סטודנט באגף התקציבים במשרד האוצר. לפני שנתיים הוא עשה ניתוח פלסטי באף, אבל הוא לא נוהג לדבר על זה וחושש מהתגובות של הסביבה. לאמא שלו היה קשה עם זה, ורק לאחרונה היא התחילה להתעניין ולהביע סובלנות כלפיו - ועכשיו הוא מרגיש מחוזק ומעודד מההתפתחות הזאת.

.2

עידן, בן 29, אחראי משמרת במוקד הטלפוני של מחלקת ארנונה בעיריית ירושלים. כשגדל כנוצרי (קראו לו אז איידן), תמיד הרגיש שהוא נולד לדת הלא-נכונה, ובגיל 22 התגייר בישראל. רוני, בת הזוג שלו כיום, יודעת שאם ירצו להביא ילד לעולם הם יצטרכו להסדיר את העניינים במשרד הפנים.

.3

ניר, בן 25, סטודנט שנה ב' למשפטים וחשבונאות. הוא עובד כרגע כמאבטח בבית מלון ושוקל אם לקבל את הצעת העבודה שהגיעה אליו - לעבוד כעוזר במשרד רואי-חשבון. הוא חושש שהבוס החדש שם יפטר אותו ברגע שישמע על תוכניתו של ניר לצאת לחופשת לידה כשאשתו תלד בעוד חצי שנה.

אלכס, בן 31, עובד בתור יועץ משפטי בעמותת "יד שרה". הוא מתאמן כבר 8 חודשים לריצת המרתון הראשונה בחייו. לפני שנתיים הוא ויתר על אזרחותו הישראלית לטובת דרכון הולנדי (אי אפשר להחזיק בשניהם בו זמנית), ועכשיו הוא מתלבט אם להרשם לתחרות בתור אזרח ישראלי או אזרח הולנדי. אלכס עדיין לא סיפר לחברים בעבודה על הוויתור על האזרחות הישראלית וחושש שעכשיו זה יעבור מפה לאוזן בין האנשים ואולי יביא לפיטוריו.

נספח 3 – שאלון דמוגרפי

גיל

עיסוק

מגדר

אשה

גבר

אחר

האם את/ה מגדיר/ה את עצמך כטרנסג'נדר/ית?

כן, M2F

כן, F2M

לא

איך את/ה מגדיר/ה את נטייתך המינית?

ביסקסואל/ית

לסבית

הומו

סטרייט/ית

האם את/ה מכיר/ה באופן אישי טרנסג'נדרים?

לא

כן

שפת אם

עברית

אחרת

האם נולדת בישראל?

כן

לא

אם לא, כמה שנים את/ה חי/ה בישראל?

השכלה:

יסודית

תיכונית

על תיכונית

במהלך לימודי תואר ראשון

תואר ראשון

במהלך לימודי תואר שני ומעלה

דת:

אסלאם

נצרות

יהדות

אחרת

מהי מידת הדתיות שלך?

כלל לא

מידה מעטה

מידה בינונית

מידה רבה

מידה רבה מאוד

האם את/ה בקשר זוגי?

לא

כן

האם יש לך ילדים?

לא

כן

מקום מגורים

יחשלים

מקום אחר בישראל

לא בישראל

מה לדעתך בודק מחקר זה?

לסיום, יש ללחוץ על הכפתור << שבתחתית המסך.